UCCC&SPBCBA&SDHGCBCA&IT,

UDHNA

First Year B.Com. Sem.-I

નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ-1

UNIT-3 કંપનીધારા, 2013 મુજબ પાકા સરવૈયાનું માળખું(30%)

વ્યાખ્યા:પાકું સરવૈયું એ ધંધાની આર્થિક પરિસ્થિતિ દર્શાવતું પત્રક છે. તેની વ્યાખ્યા તપાસીએ :

(૧) ગુથમેન: "પાકા સરવૈયાને અમુક મુદતના ગાળે લેવામાં આવતા નાણાકીય સ્થિતિના નમૂના તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે."

(૨) કોહલર : લખે છે, "પાકું સરવૈયું એટલે કોઈ પણ આર્થિક એકમની નાણાકીય સ્થિતિ દર્શાવતું પત્રક જે અમુક મુદતની આપેલ ઘડીએ તેની પડતર કિંમતે, ઘસારા-બાદ કિંમતે અથવા અન્ય સૂચિત મૂલ્યે તેની મિલકતો દર્શાવે છે, તેની જવાબદારીઓ દર્શાવે છે અને તેની માલિકીની મૂડી દર્શાવે છે."

<u>પાકું સરવૈયું તૈયાર કરવાના હેતુઓ:</u>

- સંબંધિત પક્ષકારોને જરૂરી માહિતી આપવી
- શેર હોલ્ડર અને ભાવિ રોકાણકારો માટે
- લેણદારો ને માહિતી પૂરી પાડવા
- બેન્કો પાસે લોન લેવા
- સંચાલકોને માહિતી પૂરી પાડવા
- સરકારી નિયમ
- કંપની ધારાનું પાલન કરવા
- ઇનકટેક્ષ ના હેતુ માટે

UDHNA COLLEGE

પાકા સરવૈયા ની મર્યાદાઓ:

- મિલકતો ની કિમત સાચી માહિતી દર્શાવતી નથી
- તે શ્થિર દસ્તાવેજ છે ,ગતિશીલ નથી
-
- અવાસ્તવિક મિલકતો
- માનવમીલકતો દર્શાવતી નથી
- વ્યક્તિગત અભિપ્રાય ની અસર

UDHNA COLLEGE

કંપનીધારા 2013ના પરીશિસ્ત-૩ મુજબ નું પાકું સરવૈયું				
	વિગત	નોંધ નં	રકમ	રકમ
I	ઇકવીટી અને દેવા			
1.	શેરહોલ્ડરનું ભંડોળ			
અ	શેરમૂડી	1		
બ	અનામત અને વધારો	2		
2.	શેર વહેંચણી બાકી છે તેવી શેર અરજીના નાણાં			
3	બિન ચાલુ દેવા			
અ	લાંબા ગાળાના ઉછીના નાણાં	3		
બ	પ્રસારિત કરવેરા દેવા			
ક	અન્ય લાંબા ગાળાના દેવા	4		
ડ	લાંબા ગાળાની જોગવાઈ	5		
4	ચાલુ દેવા			
અ	ટૂંકાગાળા ના ઉછીના નાણાં	6		
બ	વેપારી લેણદારો	7		
ક	અન્ય ચાલુ દેવા	8		
ડ	ટૂંકાગાળાની જોગવાઈ	9		
	કુલ રકમ			
II	મિલકત			
1.	બિન ચાલુ મિલકત			
અ	કાયમી મિલકત			
I	દ્રશ્ય મિલ્કત	10		
ii	અદ્રશ્ય મિલ્કત	11		
બ	બિનચાલુ રોકાણ	12		

UDHNA COLLEGE

ક	**પ્રસારિત કરવેરા મિલકત**			
ડ	**લાંબા ગાળાનું લોન અને ધિરાણ**	**13**		
ઈ	**અન્ય બિન ચાલુ મિલકત**	**14**		
2.	**ચાલુ મિલકતો**			
અ	**ચાલુ રોકાણ**	**15**		
બ	**માલસામગ્રી**	**16**		
ક	**વેપારી દેવાદારો**	**17**		
ડ	**રોકડ અને રોકડ સ્વરૂપની મિલકત**	**18**		
ઈ	**ટૂંકા ગાળાનું લોન અને ધિરાણ**	**19**		
ફ	**અન્ય ચાલુ મિલકતો**	**20**		
	કુલ રકમ			

Q1) **કંપનીધારા 2013ના પરીશિસ્ત-3 મુજબ** નીચેની વિગતો ક્યાંમુખ્ય મથાળા તેમજ પેટા મથાળાં હેઠળ પાકા સરવૈયામાં દર્શાવશો:

- લેણી હુંડી
- પેટન્ટ
- છુટા ઓજારો
- ડિબેન્ચર

Q2) **કંપનીધારા 2013ના પરીશિસ્ત-3 મુજબ** નીચેની વિગતો ક્યાંમુખ્ય મથાળા તેમજ પેટા મથાળાં હેઠળ પાકા સરવૈયામાં દર્શાવશો:

- SBI પાસેથી ટૂંકી મુદતની લોન
- કોમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર
- કર્મચારી પ્રો ફંડ
- ઢોર – ઢાંખર

UDHNA COLLEGE

- મેનેજરને આપેલ લોન
- યંત્રો

Q3) કંપનીધારા 2013ના પરીશિસ્ત-3 મુજબ નીચેની વિગતો ક્યાંમુખ્ય મથાળા તેમજ પેટા મથાળાં હેઠળ પાકા સરવૈયામાં દર્શાવશો:

- છુટા ઓજારો(12 માસથી વધુ)
- માર્ગસ્થ માલ
- ડિબેન્ચર વટાવ(12 માસમાં માંડી વાળવાનાં)
- જાહેર થાપણ

Q4) **નીચેની બાકીઓને પ્રવાહિતાના ક્રમ માં ગોઠવો:**

1. મૂડી
2. જાહેર થાપણ (3 વર્ષ)
3. મકાન ફંડ
4. પ્રોવિડન્ટ ફંડ
5. ચૂકવવાના બાકી ખર્ચ
6. બેન્ક લોન(2 વર્ષ)
7. લેણદાર
8. દેવિ હૂંડી

Q5)નીચે આપેલી મિલકતોનું દ્રશ્ય, અદ્રશ્ય અને અન્યબિન ચાલુ મિલકતોમાં વર્ગીકરણ કરો:

વિકાસ ખર્ચા, ઢોરઢાંખર, ફર્નિચર, બાયધરી કમિશન, પેટંટ, જાહેરાત ઉપલક ખાતું, ટ્રેડમાર્કસ, પાઘડી,રેલ્વે સાઈડિંગ

UDHNA COLLEGE

Q6) VNSGU-MARCH2023

કંપનીધારો ૨૦૧૩ના પરિશિષ્ટ -૩ મુજબ નીચેની વિગતો કયા મુખ્ય મથાળા અને પેટા મથાળા હેઠળ પાકા સરવૈયામાં દર્શાવવામાં આવે છે.

(૧) કેશ ક્રેડિટ

(૨) દેવાદારો

(૩) ઓફિસ સાધનો

(૪) કરવેરાની જોગવાઈ.

Q7)નીચે ની માહિતી પર થી માલિકી ના ભંડોળ ની ગણતરી કરો:

માધવ ની મૂડી –રૂ45000

શ્યામ ની મૂડી – રૂ 45000

પ્રાથમિક ખર્ચા-રૂ 1000

પ્રોવિડન્ટ ફંડ-રૂ 20000

સામાન્ય અનામત-રૂ 5000

નફા નુકસાન ખાતું(ઉધાર)-રૂ 2000

કામદાર અકસ્માત વળતર ફંડ –રૂ 10000

Q7) નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો:

1. વેપારી લેણદાર
2. અન્ય ચાલુ દેવા
3. ટૂંકા ગાળાની જોગવાઈ
4. ટૂંકાગાળા ના ઉછીના નાણાં

લેણદાર	40000
નહિ ચુકવેલ ડિવિડન્ડ	3000

UDHNA COLLEGE

દેવીહૂંડી	10000
ચુકવવાના બાકી ખર્ચ	4000
હાલ પાકેલ10% ડિબેન્ચર	65000
વેપારી લેણદાર	50000
ઉછીના નાણાં પર ચૂકવવાનું બાકી વ્યાજ	20000
કરવેરાની જોગવાઈ	240000
સૂચિત ઈ ડિવિડન્ડ	200000
સૂચિત પ્રે. ડિવિડન્ડ	140000
કોર્પોરેટડિવિડન્ડ ટેક્સ	68000
બેન્ક ઓવરડ્રાફટ	10000

Q8) રોનક લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઓ પરથી કંપનીધારો ,2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
ઈકવીટી શેરમૂડી	13,00,000	પ્રેફેરન્શ શેર	5,00,000
શેર જપ્તી ખાતું	50,000	બાકી હપ્તા	55,000
નફા નુકસાન	2,15,344	દેવાદારો	1,38,560
અગાવ થી ચૂકવેલ વીમો	25,000	યંત્રો	4,78,800
જમીન અને મકાન	8,77,485	લેણી હૂંડી	44,600
નહીં વેચાયેલ માલ	2,77,800	બેન્ક ઓવરડ્રાફટ (12 માસ માટે)	2,45,100
ભરવા પાત્ર વ્યાજ	32,400	સામાન્ય અનામત	3,46,000
પ્રોવિડેંટ ફંડ	3,00,000	બાયધરી કમિશન	12,500
લેણદારો	92,560	સૂચિત ડિવિડેંડ	1,24,500
કરવેરા ની જોગવાઈ	55,000	રોકડ સિલક	1,57,167
11% તરલા લી. માં રોકાણ (12 માસ થી વધારે સમય માટે)	1,51,000	ટૂંકા ગાળાનું ધિરાણ	1,37,100
11% બોન્ડ્સ	3,11,000	લાઇસન્સ - ફ્રેંચાઈઝી	5,66,444

UDHNA COLLEGE

સોફ્ટવેર	5,00,000		
ઓફિસ સાધનો	1,50,448		

Q9) માનશી લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઑ પરથી કંપનીધારો , 2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
જમીન આને મકાન	15,54,970	ડીબેન્ચર વટાવ	12,500
મ્યુચુઅલ ફંડ	1,68,000	યંત્રો	3,75,000
ઉછીનાં લીધેલ નાણા પર વ્યાજ	32,400	દેવાદારો	1,38,520
અગાવ થી ચૂકવેલ વીમો	25,000	રોકડ	1,57,160
સૂચિત ડિવિડેંડ	82,000	છૂટા ઓજાર	1,77,800
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	2,45,100	નફા-નુકસાન ખાતું(જમા)	21,490
પાઘડી	10,00,000	લેણી હૂંડી	44,600
કર્મચારીને લોન	1,50,000	સામાન્ય અનામત	30,000
લેણદારો	92,560	શેર મૂડી	26,00,000
12% ડિબેંચર	4,00,000	ગ્રેચ્યુઇટી	3,00,000

Q10) ચાંદની લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઑ પરથી કંપનીધારો , 2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

ઉધાર બાકી	**રકમ**	**જમાં બાકી**	**રકમ**
યંત્રો	18,00,000	શેર મૂડી	41,30,000
પાઘડી	6,00,000	પ્રોવિડેંટ ફંડ	16,00,000
રોકાણો	23,00,000	મૂડી પરત અનામત	4,40,000
નફા નુકસાન ખાતું	1,40,000	સામાન્ય અનામત	3,80,000
બૅન્ક બેલેન્સ	2,10,000	જાહેર થાપણો	18,00,000
તૈયાર માલનો સ્ટોક	2,40,000	લેણદારો	4,00,000

UDHNA COLLEGE

લેણી હૂંડી	80,000	દેવી હૂંડી	20,000
પ્રાથમિક ખર્ચા	78,000	SBIની ટૂંકા ગાળાની લોન	3,56,000
બાયેધરી કમિશન	90,000	નહીં ચૂકવેલ ડિવિડેંડ	12,000
ભાડાપટાની મિલકતો	32,00,000		
દેવાદારો	4,00,000		
	91,38,000		**91,38,000**

Q11) ચાંદની લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઓ પરથી કંપનીધારો , 2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
ઈક. શેર મૂડી, દરેક રૂ. 10 ના	30,65,000	11%ની રિડિમેબલ પ્રેફ. શેર મૂડી	11,00,000
યંત્રો	18,01,000	જમીન અને મકાન	27,95,000
લાઇસેંસ અને ફ્રેંચાઇશ	21,00,000	શેર જપ્તી ખાતું	65,000
લેણદારો	4,00,000	મ્યુચુઅલ ફંડ (ટૂંકા ગાળા ના)	11,11,000
કર્મચારી કલ્યાણ ફંડ	10,50,000	આખર નો માલ	6,22,999
લેણી હૂંડી	80,000	દેવી હૂંડી	58,500
9% ડિબેંચર	18,00,000	દેવાદારો	7,70,000
મૂડી પરત અનામત	4,40,000	છૂટા ઓજાર	35,000
સામાન્ય અનામત	5,00,000	ઓફિસ સાધનો	3,50,000
કેશ ક્રેડિટ	2,56,000	કરવેરા ની જોગવાઈ	3,00,000
નહીં મંગાવેલ ડિવિડન્ડ	6500	કર્મચારીને લોન	3,20,000
ગ્રેચ્યુઇટી	7,01,000	સૂચિત ડિવિડેંડ	3,00,000
અગાવ થી ચૂકવેલ વીમો	15,000	બાકી હપ્તા	30,000
નફા નુકસાન ખાતું (ઉધાર.)	12,001		

Q12) મુક્તિ લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઓ પરથી કંપનીધારો , 2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
ઈક. શેર મૂડી	7,50,000	8%ની રિડિમેબલ પ્રેફ. શેર મૂડી	2,75,000
યંત્રો	9,00,000	મોર્ટગેજ લોન	1,55,000

છૂટા ઓજાર	81,500	સામાન્ય અનામત	2,07,500
Y Ltd. ના 11% રોકાણો	1,22,500	લેણદારો	70,000
જાહેરાત ઉપલક ખાતું	15,000	દેવી હૂંડી	14,250
સ્ટોર્સ અને સ્પેર પાર્ટ્સ	50,100	ખર્ચ અંગે ના લેણદારો	18,000
રોકાણો પર ચઢેલ વ્યાજ	25,500	કેશ ક્રેડિટ	37,500
બેન્ક બેલેન્સ	11,500	ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા	42,500
યંત્રો	2,40,300	કરવેરા ની જોગવાઈ	13,275
દેવાદારો	95,000	કમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર	41625

Q13) મહાવીર લી.ની તા:31/3/24 ના રોજની આપેલ બાકીઓ પરથી કંપનીધારો , 2013 ના પરિશિસ્ટ-3 મુજબ નું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
સામાન્ય અનામત	65,000	રાષ્ટ્રીય બચતપત્ર	20,000
જમીન	80,000	ચુકવવાના બાકી ખર્ચા	20,000
લેણી હૂંડી	13,600	દેવાદારો	92,000
ઈક.શેર મૂડી	1,20,000	મકાન	1,70,000
કારીગર નફા ભંડોળ	22,000	રોકડ	24,550
મૂડી અનામત	27,200	યંત્રો	1,75,000
આખર નો માલ	2,40,000	કારીગર અકસ્માત વરતર ફંડ	65,000
રોકાણ વધઘટ ફંડ	22,000	રામ લી. ના શેરમાં રોકાણ	30,000
ધાલખાધ	2550	દેવી હૂંડી	8000
પ્રોવિડેંટ ફંડ	36,000	15% IDBI પાસેથી લીધેલ લોન	3,55,000
પાઘડી	8,000	ફર્નિચર	34,000
અગાવ થી ચૂકવેલ વીમો	3400	જાહેર થાપણો	80,000
નફા નુકસાન ખાતું (જમા બાકી)	35,800	લેણદારો	32,000

Q14) નીચે આપેલ માહિતી પરથી ગણતરી કરો:

1. અનામતો 2. બિન ચાલુ દેવા 3. ચાલુ દેવા અને જોગવાઈયો
4. બિન ચાલુ મિલકતો 5. ચાલુ મિલકતો

વિગત	**રકમ**	**વિગત**	**રકમ**
શેર મૂડી	1,25,000	આખર નો માલ	15,000
કાયમી મિલકતો	3,10,500	લેણી હૂંડી	15,000
સામાન્ય અનામત	45,500	પ્રોવિડેંટ ફંડ	5500
છૂટા ઓજાર	7500	ઘસારો	15,000
બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ	5000	ધાલ ખાધ અનામત	1500
મૂડી અનામત	5500	રોકડ	14,000
દેવાદારો	15,500	બેન્ક લોન	70,000
જાહેરાત ઉપલક ખાતું	7000	ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા	7500
દેવી હૂંડી	12,000	કરવેરા ની જોગવાઈ	7000
અન્ય લોન	10,000	G.N.F.C ની લોન	30,000
લેણદારો	14,000	કારીગર અકસ્માત વરતર ફંડ	12,000
જાહેર થાપણો	25,000	અગાવ થી મળેલ હપ્તા	10000

Q15 VNSGU-MARCH 2024

UDHNA COLLEGE

રિધ્ધી લી.ની તા.૩૧/૦૩/૨૦૨૩ ના રોજની આપેલ બાકીઓ પરથી કંપનીધારા, ૨૦૧૩ના પરિશિષ્ટ-૩ મુજબનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો:

વિગત	રકમ
યંત્રો	૧૧,૨૦,૦૦૦
કોમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર	૬૦,૦૦૦
વિશ્વેશ લી.ના રોકાણો	૮૯,૮૦૦
છુટા ઓજારા	૧,૧૩,૬૦૦
જાહેરાત ઉપલક ખાતુ	૯,૬૦૦
સ્પેર પાર્ટ્સ	૬૬,૦૦૦
ઈક્વિટી શેર મૂડી	૫,૦૦,૦૦૦
મોર્ટગેજ લોન	૧,૭૫,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૬,૬૦,૫૦૦
૧૨%ની પ્રેફરન્સ શેર મૂડી	૪,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૯૦,૦૦૦
દેવીહૂંડી	૫૫,૦૦૦
રોકાણ પર ચઢેલ વ્યાજ	૨૦,૦૦૦
બેંકમાં રોકડ	૧૮,૧૨૫
ઓફિસના સાધનો	૪,૮૦,૦૦૦
દેવાદારો	૩૩,૦૦૦
ખર્ચના લેણદારો	૩૩,૫૦૦
કેશ ક્રેડિટ	૪૬,૫૦૦
સ્ટાફ કલ્યાણ ફંડ	૩૦,૦૦૦
કરવેરા જોગવાઈ	૨૯,૬૨૫

Q16 VNSGU-MARCH 2024

કંપનીધારો ૨૦૧૩ પરિશિષ્ટ ૩ મુજબ ચાલુ મિલકતોના મુખ્યમથાળાં હેઠળ સમાવિષ્ટ કરી શકાય તેવાં કોઈપણ ચાર પેટા મથાળાં જણાવો.

Q17) કંપની ધારો, 2013 મુજબ ચાલુ મિલકતો હેઠળ આવતા પેટા માથાળ જણાવો.(VNSGU-APRIL 2025)

Q18) કંપનીધારા 2013ના પરીશિસ્ત-૩ મુજબ નીચેની વિગતો ક્યાંમુખ્ય મથાળા તેમજ પેટા મથાળાં હેઠળ પાકા સરવૈયામાં દર્શાવિશો: VNSGU-APRIL 2025

1. 10% ડિબૈંચર
2. કારીગર નફાભાગ ભંડોળ
3. ગ્રેચ્યુઇટી
4. વિકાસ ખર્ચ

Q19) (VNSGU APRIL 2025)નીચે ની આપેલી બાકીઓ પરથી

1. ચાલુ મિલકતો
2. ચાલુ દેવાની ગળતરી કરો

નફા નુકસાન ખાતું (જમા)	100000	સૂચિત ઇ.ડિવિડેંડ	25000
દેવદારો	42500	કરવેરા ની જોગવાઈયો	30000
લેણદારો	30000	લેણી હૂંડી	25000
આખર સ્ટોક	35000	બૅન્ક સિલક	100000
બૅન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	25000	કેશ ક્રેડિટ	20000
રોકાણો(3 માસ)	50000	કસ્ટમ ડેપોજિટ	10000
કોર્પોરેટ ડિવિડેંડ ટેક્સ	5000	ખર્ચ ના બાકી દેવા	5000
અ.યુ. વીમો	10000	મગ્સ્થ માલ	20000

UDHNA COLLEGE